Bilimi olan mı para kazanır, parası olan mı bilim yapar? Kişiler için olduğu kadar toplumlar için de geçerli bir soru: Önce hangisi lazım, bir şekilde zenginlik üretip bunu bilime ayırmak mı, yoksa bir şekilde bilim üretip bununla para kazanmak mı?

Bizdeki cari cevap, içimizdeki aşağılık kompleksini yansıtır: Batılılar bilimde öne geçtikleri için zengin oldular. O halde biz de çok çalışırsak, bilim üretirsek, onlar kadar zengin olabiliriz. Bunun doğru olabileceği durumlar olabilir ancak Batılının bilimle iştigal edebilmesinin temelinde gelenek var. Bilim de bir gelenek işi ve geleneklerin sürdürülmesi ancak maddi imkanlarla mümkün.

Bilimin *kendi başına* bir ülkeyi zenginliğe götürebileceği inancı bana hayli *idealist* geliyor. Bilimin ekonomik aktiviteye faydası ddoğrudan değil, mühendislik ve uygulama yoluyla oluyor. 100 birim bilim yapıyorsanız, bunun 1 biriminden uygulamaya yönelik sonuçlar çıkıyor, onun da önemli bir kısmı ekonomik aktivite içinde kayboluyor. Araştırma-Geliştirme işlerinde balıkların yumurtlamasına benzer bir strateji izlenmesinin sebebi bu, 100 proje yürütürsünüz, bunların 99'u zararla sonuçlanır ama biri bütün bu projelerden yaptığınız zararı karşılar ve toplamda hepsini kara geçirir. Bilimde de bu orana 1000 araştırma yaparsınız, 1'inden bir ekonomik sonuç çıkar demek lazım.

Bilim üretiminin başka faydaları da var tabii. Bir *bilim sınıfı* oluşturmanın toplumun genel stabilitesi açısından faydası var. Böyle bir sınıfı *besleyebiliyor* olmak, toplumun refahına dair bir işaret. Daha çok bilim üretiyorsanız, daha zengin olduğunuzu *gösterirsiniz*.

Bu da zenginlik için bilim değil, bilim için zenginlik tezini destekler. Önce o geleneği oluşturacak maddi refaha kavuşmak gerekir. Ondan sonra ancak bilim için bilim yapacak ve bunun reklamıyla, ideolojisiyle geçinecek bir sınıf tezahür eder. Bizdeki bilimcilik bunun için aşağılık kompleksi bilimciliği. Zenginlik ve bilim arasındaki sebep sonuç ilişkisini yanlış anladıkları için, Batılının anasının karnından bilim yaparak doğduğunu ima eden bir aşağılık kompleksine maruz kalıyoruz. Bu da zaten Batılının tam olarak istediği, bilimden umduğu politik faydaya denk düşüyor. Üstün Batılının Bilimine bedava reklam yapıyoruz.

Emin Reşah